ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΝΤΟΥΛΑΜΑΣ

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ὁ καπετάν-Κίσσαβος, ἀπόστρατος ἀξιωματικὸς τοῦ πεζικοῦ, ἔχασε καὶ τὸ τελευταῖο λείψανο τῆς περιουσίας του στὸ «τζόγο». Ἦταν δὲ τὸ λείψανο αὐτὸ ἕνας φοῦρνος, ὁ ὁποῖος τοῦχε ἀπομείνει, ἀπὸ ὅλη τὴ μεγάλη του περιουσία.

Μανιακὸς χαρτοπαίκτης καὶ πολιτικὸς συζητητὴς ὁ Κίσσαβος, διημέρευε στὰ καφενεῖα, παίζοντας πρέφα καὶ τάς... τύχας τῆς Εὐρώπης!

Ἦταν παληὸς ἀξιωματικὸς τοῦ 1862, ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴ ἐκείνη ὁμάδα τῶν ληστῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἀναγκάστηκε νὰ συνθηκολογήση τότε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις (1), πείθοντάς τους νὰ κατεβοῦν ἀπὸ τὰ ἀπάτητα λημέρια τους, μὲ τὴν ὑπόσχεσι νὰ τοὺς κατατάξη ὡς... ἀνθυπασπιστὰς στὸν Ἑλληνικὸ στρατό!

"Εγινε καὶ λοχαγός.

Καὶ κατέβηκε πλῆθος τότε ἀπὸ αὐτούς. Ἦσαν ἄγριοι καὶ ἀρειμάνιοι, νόμιζε κανεὶς ὅτι τοὺς γέννησαν τὰ ψηλὰ βουνά τὰ ἐλατοσκεπασμένα, τὰ ψηλὰ βουνὰ ποὺ κρατοῦν τὸ χιόνι καὶ τὸν Αὔγουστο καὶ χαίρονται τοὺς σταυραετοὺς στὶς κορφές τους. Ἄνδρες ὅλοι τους, σὰν κάστρα ψηλοί, μὲ δασιὰ τὰ στήθη, μὲ γένεια μαῦρα καὶ μακρυὰ μαλλιά, λερὲς τὶς φουστανέλλες κ' ἀσημένια τὰ τσαπράζια, μαλαματένια τὰ ὅπλα τους!...

Γέμισαν ἀπὸ αὐτοὺς οἱ δρόμοι τῆς Ἀθήνας, πλημμύρισαν ἀπὸ λεβεντιά, ἀπὸ ψηλὲς κορμοσταοιὲς καὶ μακρυὰ καὶ μαῦρα γένεια... Τριγύριζαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, στὰ κέντρα καὶ χάζευαν μὲ τὸ καθετὶ ποὺ βλέπανε.

Μ' ἐκείνους ὅμως, μὲ τοὺς ὁποίους ἦσαν πάντοτε ἀχώριστοι, ἦσαν οἱ φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ νεανικὴ τρέλλα καὶ ἡ χωρὶς φρόνησι παλληκαριὰ κάνουν κ' ἡ δυὸ καλὴ παρέα κ' οἱ συνθηκολογήσαντες λησταί, οἱ μέλλοντες ἀνθυπασπισταὶ καὶ οἱ μέλλοντες Ἀκαδημαϊκοὶ πολῖται, μαζὺ ἔτρωγαν κ' ἔπιναν καὶ μαζὺ τούς... καθηγητὰς ἐφοβέριζαν!

Οἱ πονηροὶ οἱ φοιτηταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχαν σκεφθεῖ νὰ χρησιμοποιήσουν τοὺς προσκυνήσαντας ληστὰς στὶς ἐξετάσεις των καὶ νὰ πάρουν, μὲ τὸ φόβο καὶ τὴν ἀπειλή, τὸ δίπλωμα ἀπὸ τοὺς καθηγητάς των.

Κι' ὅταν ἐξεταζότανε κανένας φοιτητής, ὅλη ἡ λεροφορεμένη κλεφτουριά, ἐγέμιζε τὴν αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου, διώχνοντας τοὺς ἄλλους ἀκροατὰς κι' αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τοῦ ἐξεταζομένου. Οἱ καπετανέοι καθόντανε στὰ ἐδώλια καὶ στρίβανε τὰ μουστάκια τους καὶ ἐπενέβαιναν στῶν... καθηγητῶν τὶς ἐρωτήσεις.

Ὁσάκις δηλαδὴ ρωτοῦσε ὁ καθηγητής, ὁ μακαρίτης Κόκκινος, τὸν φοιτητή:

— Ἔλα, πές μας Νικολακοπουλόπουλε, τί ξέρεις περὶ Ἀκουϊλίου Νόμου;

Ὁ φοιτητὴς ἀπαντοῦσε μὲ μιὰ ἀνοησία, ἢ τὶς περισσότερες φορές, μ' ὅ,τι ἔφανε, μ' ὅ,τι τοὔρχονταν στὸ κεφάλι. Καὶ ἡ κλεφτουριά, δασκαλεμένη ἀπὸ πρίν, ἐβρυχᾶτο ἐνθουσιωδῶς, βροντοχτυπῶντας πάνω στὰ θρανία τὰ ἀσημοκούμπουρα, τὶς ἀργυρὲς παλάσκες καὶ τὰ γιαταγάνια τὰ καμαρωτά:

— Ἄ, μπράβο! Μπράβο! Εὖγε! Ἰέξουχουν! Οὐραῖα, οὐραῖα!..

— Πές μας ἐσὺ Χριστοδουλοπουλόπουλε, τί εἶνε Χρησιδάνειον;

Ὁ Χριστοδουλοπουλόπουλος ἀπαντοῦσε ἄλλ' ἀντ' ἄλλων, ἐνῶ τὸ λεροφορεμένο πλῆθος τῆς κλεφτουριᾶς, ἐβοοῦτζε πάλι:

— Πολὺ οὐραῖα! Πολὺ οὐραῖα! Ἰέξουχα κὶ φίνα! Μπράβου πιδί!..

— Ἀφερίμ!... Οὐραῖα τὰ λέει οὐ ἀφιλότιμους!...

"Ολοι γινῆκαν ἀνθυπασπισταί...

Στὴν κοινὴ αὐτὴ γνώμη κ' ἐπιδοκιμασία τῶν ἀπροόπτων κλεφτο - νομομαθῶν, οἱ καθηγηταὶ καὶ μάλιστα ὁ Κόκκινος, φοβούμενοι καὶ μὴ τολμῶντας νὰ διαφωνήσουν ἔδιναν βαθμὸ καὶ δίπλωμα καὶ μάλιστα «μετὰ πολλῶν ἐπαίνων», στοὺς φοιτητάς.

***

Ἀπὸ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς λεροφορεμένους ληστὰς ἦταν κ' ὁ Κίσσαβος ὁ ὁποῖος, ἐπὶ τέλους, φόρεσε μιὰ μέρα τὴ χρυσὴ τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ στολή. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἄλλοι τὴ φόρεσαν κι' ἄλλοι προτίμησαν νὰ πάρουν τὸν βαθμὸ καὶ τὴ μισθοδοσία τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ βγάλουν καὶ τὰ ληστρικά τους. Ἐπειδὴ ὅμως στενοχωριόντουσαν στὴ «μαραζάρικη» ζωὴ τῶν πόλεων κ' ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ εἶνε ἀνθυπασπισταὶ καὶ νὰ φοροῦν καὶ λερωμένες φουστανέλλες, σηκώθηκαν οἱ περισσότεροι μιὰ μέρα κ' ἐπῆγαν στὰ σύνορα, περιμένοντας νὰ κηρυχθῆ ὁ κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος καὶ νὰ μποῦν νὰ πάρουνε τήν... Πόλη!...

Καὶ περιμέναν χρόνια, μέσα σὲ μιὰ φάραγγα τῆς Ὄρθρυος, μαζὺ μὲ τὰ θηρία, στέλνοντας κάθε μῆνα στὴν Λαμία κανέναν δεκανέα νὰ πέρνη τοὺς μισθούς τους γιὰ νὰ συντηροῦνται. Ἕως ὅτου ἕνας - ἕνας, πέθαιναν κ' ἄφηναν τὰ κόκκαλά τους, χωρὶς νὰ δοῦν τὴν ἡμέρα, τὴ δόξα καὶ τὴν εὐτυχία, γιὰ τὴν ὁποία θυσίασαν τὴν σκληρὴ κ' ἄγρια ζωή τους...

***

Μὲ πιὸ κοσμικὴ ψυχή, ὁ Κίσσαβος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, προτίμησε τὴν πόλη, «μπαϊλντίσας τὴν ἀγριοζωή». Φόρεσε λοιπὸν τὴ στολὴ τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ καὶ προβιβάστηκε, μὲ τὸν καιρό, εἰς λοχαγό, ὡς ποὺ τὸν πῆρε τὸ ὅριο τῆς ἡλικίας. Συνταξιοῦχος πειὰ ἀποτραβήχτηκε σὲ μιὰ πόλη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, μὲ μιὰ γυναικοῦλα, ἡ ὁποία θαμπώθηκε ἀπ' τὰ γαλόνια του καὶ τὸν πῆρε, δίδοντάς του προῖκα ἐκτὸς ἀπ' τὰ σαρκώδη κάλη της καὶ ἀρκετὴ κτηματικὴ περιουσία.

"Ολοι αὐτοὶ ἐκεῖ ἀπάνω πέθαναν...

Ἡ πόλις αὐτὴ εἶχεν οὖζο ἀρκετὸ καὶ ἐκλεκτὸ —ντόπιο, ματαψημένο,— εἶχε καφενεῖα, εἶχε γέρους γιὰ συζήτησι, ἐφημερίδες πήγαιναν κάθε μέρα, κι' ὁ Κίσσαβος ἦταν πλήρης πολεμικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ληστρικῶν ἀναμνήσεων, ὥστε νὰ εἶνε εὐχαριστημένος. Πολλὲς φορὲς ἔκανε τοὺς ἄλλους γέρους νὰ σαστίζουν μὲ τὶς ὑψηλὲς σχέσεις του.

— ...ὁ *πρεσβύτης* (πρεσβευτὴς) τῆς Ἀγγλίας καὶ ὁ Πασσᾶς Ἰμβραὴμ - Μεχμὲτ - Σαλλαλεδίν, τὸν γνωρίσατε; Ὄχι! Λαμπρὸς ἄνθρωπος ὁ καϋμένος, μοῦ ἔλεγε καϋμένε Κίσσαβε!...

Τοὺς δηγόταν ἐπίσης τὰ στρατιωτικὰ τὰ κατορθώματά του, τονίζοντας τὶς ἑλληνικοῦρες, τὶς ὁποῖες καλὰ - καλὰ δὲν καταλάβαινε οὔτε ὁ ἴδιος καὶ σέρνοντας ἐπὶ τὸ πολεμικώτερον τὸ *ρ* καὶ κροταλίζοντας αὐτό, σὰν νὰ περνοῦσε ὅλη πυροβολικοῦ.

— ...περὶ τὸ *χά - ρα - βγὲς* τὰ στρρρρρρρρατεύματα ἐκίνησαν...

***

Μιὰ κ' εἶχε σχέσεις μιὰ φορά, μὲ προσώπατα ὑψηλά, μὲ τὸν *πρεσβύτην* τῆς Ἀούστριας κ. τ. λ., ὁ Καπετὰν Κίσσαβος δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ξέρη καί... Γαλλικά.

Πόσα ἤξερε, κανένας δὲν εὐτύχησε νὰ μάθη. Τὴν μόνη λέξι τὴν ὁποίαν μεταχειριζότανε ἦταν τὸ «*Νό*», κι' αὐτὴ σ' ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅταν π. χ. παίζοντας «τζόγο» «συντροφικό», σὲ νόημα τοῦ συντρόφου του ἂν θέλη νὰ παίξη «φήγα» ἢ «φάντε» αὐτὸς ἀπαντοῦσε Γαλλιστί, διὰ νὰ μή... τὸν καταλάβουνε οἱ ἄλλοι.

— Νό! Νό! Νό! Νὸ!

Ἄλλη μιὰ φορὰ εἶπεν ἄλλο ἕνα Γαλλικό, ἀλλὰ οἱ ἀκροαταὶ δὲν ἐκατάλαβαν ἂν ἐσήμαινε βομβαρδισμὸ ἢ τυμπανοχορουσία:

- Μπὸν - μπόν!

Ὅλα αὐτὰ ἦσαν καλὰ καὶ ἄγια, μὰ ἐκεῖνος ὁ ἀναθεματισμένος ὁ «τζόγος» τοῦ πῆρε καὶ τοῦ σάρωσε ὅλη τὴν περιουσία του. Κάτι σπιτάκια, κάτι χωραφάκια «πᾶν' κατὰ καπνοῦ»! Δὲν τοῦ ἔμεινε παρὰ ἕνας μισοχαλασμένος φοῦρνος. Ἐπάλαιψε πολὺ γιὰ νὰ τὸν κρατήση καὶ νὰ μήν τὸν παίξη κι' αὐτὸν στὰ χαρτιά, μὰ μιὰ ἔκτακτη ἡμέρα—Πρωτοχρονιὰ θὰ ἤτανε—κάθησε στὸ τραπέζι, ἄρπαξε τὴν τράπουλα καὶ προσκάλεσε τὸν ἀντίπαλό του.

— Ἔλα κάτσε ρὲ *καὶ φοῦρνος μὴν καπνίση!...*

Καὶ φοῦρνος... δὲν ἐκάπνισε!

Τὸν ἔχασε κι' αὐτὸν μαζὺ μὲ τ' ἄλλα. Κι' ἀπόμεινε ὁ Κίσσαβος μ' ἕνα ξηρὸ μιστὸ καὶ μ' ἕνα φάρμακο πρὸς θεραπείαν τῆς... ἐντεροκήλης—δική του ἀνακάλυψις, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἤτανε ἀρματολὸς—καὶ τὸ ὁποῖον μάλιστα ἐρεκλαμάριζε στὴν ἐγχώριο ἐφημερίδα, ἡ ὁποία ἔβγαινε γιὰ νὰ δημοσιεύη τὶς προκηρύξεις τῶν πλειστηριασμῶν καὶ τὰς περιλήψεις τῶν δικαστικῶν κλητήρων.

«Πρώην ἀξιωματικός, πεπειραμένος, γνωρίζει φάρμακον κατὰ τῆς ἐντεροκήλης καὶ πῶς... θὰ πάρουμε τὴν Μακεδονία κτλ. κτλ.»

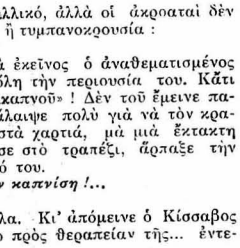

— Οὐραῖα! Οὐραῖα! Ἰέξουχα!...

Ἡ Μακεδονία ἦταν ἡ ψύχωσίς του!

Μιὰ καὶ φτώχεψε ἀπ' τὰ χαρτιά, μὴ ἔχοντας πλέον οὔτε φοῦρνο γιὰ νὰ χάση, οὔτε κεραμίδι, οὔτε «κούρβουλο», παραδόθηκε ὁλόψυχα στὸν πατριωτισμὸ καὶ στὴν «πεφιλημένην του» Μακεδονία, στὴν ὁποία —καθὼς ἔλεγε—ἔδρασεν ἄλλοτε ὡς ληστὴς καὶ τῆς ὁποίας ἐγνώριζε καταλεπτῶς τὰ κατατόπια καὶ διηγεῖτο τὰ χαρίσματα, τὸν πλοῦτο, τὶς ὡμορφιές της καὶ τὴν καλωσύνη της...

(Τὸ τέλος στὸ προσεχὲς) **Σταμ. Σταμ.**

(1) Ἱστορικόν.
(2) Ἱστορικόν.